

Jaarverslag Faunabeheereenheid Fryslân 2020

1. Kaders

Wettelijke taken en faunabeleid

De Wet natuurbescherming regelt jacht, schadebestrijding en populatiebeheer. Het faunabeleid wordt door Rijk en Provincie vastgesteld. Dit vormt het kader waarbinnen de FBE opereert. Het faunabeleid ter uitvoering van de Wet natuurbescherming staat in de nota 'Libje en libje litte' uit 2010. Dit is geïmplementeerd via vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten op grond van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017. Voor ganzen geldt de Fryske guozzeoanpak 2017-2020, door Provinciale Staten verlengd t/m 2023. Doel van deze aanpak is om schade door met name winterganzen jaarlijks te verlagen met 5 - 10% en daarmee te komen tot een maatschappelijk geaccepteerde schadehoogte. Daarbij wordt rekening gehouden met de duurzame instandhouding van de internationaal beschermde ganzenpopulaties.

Faunabeheerplannen

De uitvoering van het faunabeleid is beschreven in het Faunabeheerplan 2014-2019. Dit vormt de basis voor tal van ontheffingen. Het faunabeheerplan is in 2019 door de provincie verlengd met de jaren 2020-2021, met uitzondering van winterganzen. Daarvoor geldt sinds 13 oktober 2018 het Faunabeheerplan Winterganzen 2018-2020. Ook dit faunabeheerplan is in 2019 door de provincie met twee jaar verlengd. Het vormt de basis voor schadebestrijding en bescherming van winterganzen. Voor het ree is op 11 februari 2020 door de Faunabeheereenheid een Faunabeheerplan Ree 2020-2024 vastgesteld. Het is op 2 juni 2020 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

Vrijstellingen

Vrijstellingen geven aan wanneer specifieke bepalingen in de Wet natuurbescherming niet van toepassing zijn. Ze worden verleend aan grondgebruikers bij opgetreden of dreigende schade. Landelijk vrijgestelde soorten zijn: Canadese gans, houtduif, kauw, zwarte kraai, konijn en vos. Provinciaal vrijgestelde soorten zijn: brandgans, grauwe gans en kolgans (gedurende deel van het jaar), roek, aardmuis, veldmuis en woelrat, kokmeeuw en zilvermeeuw (meeuwen op beperkte locaties).

Ontheffingen

Ontheffingen worden door de Provincie verleend aan de FBE Fryslân om ingrepen in een (lokale) populatie mogelijk te maken. In 2020 golden de volgende ontheffingen (zie bijlage 1): Koppelvormende ganzen, Overzomerende grauwe gans 2018-2023 en Vos met kunstlicht 2019-2020. Op 10 september 2019 waren ook nieuwe ontheffingen aangevraagd bij de provincie voor afschot van overzomerende brandganzen en kolgansen, maar deze zijn niet door de provincie verlengd, waardoor afschot in de periode van 1 juni t/m 31 oktober niet mogelijk was. Een ontheffing voor afschot van de knobbelzwaan is door de provincie ingetrokken n.a.v. een uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland op 4 mei 2020, waardoor

afschot van knobbelzwanen in het kader van schadebestrijding niet meer toegestaan is.

Opdrachten

Naast vrijstellingen en ontheffingen gelden er voor een aantal diersoorten ook provinciale opdrachten. Deze regelen de bestrijding van soorten die niet van nature in Europa voorkomen, zoals beverrat, marterhond, muskusrat, nijlgans, wasbeer en rosse stekelstaart, van soorten die niet van nature in Fryslân voorkomen, zoals wild zwijn en van soorten die verwilderd zijn, zoals verwilderde duif, verwilderde grauwe gans (boerengans) en verwilderde kat. Daarnaast heeft de Provincie op 17 december 2019 aan de FBE een Opdracht Reebeheer 2020-2024 gegeven.

2. Uitvoering

Schademeldingen en machtigingen

Als een boer gebruik wenst te maken van een vrijstelling of ontheffing moet hij een schademelding doen bij de FBE via het FaunaSchade Registratie Systeem (SRS). Voor zover hij zelf niet beschikt over een jachtakte vraagt hij een jager om voor hem de schadebestrijding uit te voeren. In geval van een ontheffing kan hij een machtiging aanvragen bij de FBE via het FaunaRegistratie Systeem (FRS). Voor het beheer van gegevens heeft de FBE een licentie op het Fauna Registratie Systeem.

Schadedossier

Sinds 1 november 2018 worden door de FBE – om de administratieve lasten te verlichten - geen (perceelsgebonden) machtigingen meer verstrekt voor ondersteunend afschot op winterganzen op basis van de provinciale vrijstelling. Dit heeft tot gevolg dat de jager niet meer vanuit SRS geïnformeerd wordt over percelen waar schadebestrijding door de boer gewenst is en dat boer en jager ‘over en weer’ niet meer inzicht hebben in elkaars activiteiten. Een andere consequentie is dat de boer geen eigen acties (zonder afschot) meer kan registreren. De invoering van een nieuw Schadedossier, gezamenlijk voor boer, jager, FBE en BIJ12 (dat in opdracht van de Provincie gaat over tegemoetkomingen in schade) moet deze problemen structureel gaan oplossen. Het schadedossier biedt de mogelijkheid om ook preventieve maatregelen en verjaagacties zonder afschot systematisch te registreren en ook te kunnen meenemen in de beoordeling van tegemoetkomingsaanvragen. Daarnaast biedt het schadedossier de mogelijkheid om de aanwezigheid van schadesoorten te registreren en daar in de vereiste verjaagacties rekening mee te houden. Jagers hoeven daardoor minder vaak onnodig het veld in. Tenslotte biedt het schadedossier de mogelijkheid van een eenvoudiger afschotregistratie doordat het uitgaat van de grondgebruikersverklaring als basis voor afschot. In 2020 is door de Provincie een aanvullende opdracht verstrekt voor dit project. Door de FBE is veel werk verzet in het uitdenken van de methode en het uitdragen daarvan aan de betrokken partijen (boeren, jagers, Provincie, BIJ12 en FBE’s in andere provincies). Het project is op 25 februari 2021 voorlopig afgesloten met een Rapportage Schadedossier. De FBE ervaart veel ‘koudwatervrees’ bij de partijen die verantwoordelijk zijn voor de invoering, mogelijk vanwege de complexiteit van de bestaande regelgeving, maar streeft naar implementatie in 2021.

Tellingen

Met uitzondering van de WBE's Tytsjerksteradiel-Súd en de Zuid-Oost-Hoek heeft in 2020 overal de reetelling plaatsgevonden. Tellen is een voorwaarde voor het kunnen toekennen van afschot door de FBE. De voorjaargestelling faunasoorten (van een groot aantal vogelsoorten welke schade kunnen veroorzaken) en de voorjaargestelling trend (van alle wildsoorten) hebben plaatsgevonden in een klein deel van de WBE's. De FBE faciliteert bij het invoeren van gegevens in FRS. De provincie heeft Sovon de opdracht gegeven om maandelijkse tellingen van ganzen in Fryslân uit te voeren, jaarrond. Deze organisatie betreft naar eigen inzicht de WBE's bij de uitvoering van de zomertelling.

Faunanetwerk

De FBE heeft een groot netwerk van beleidsmakers, uitvoerders en handhavers op het gebied van jacht, landbouw en natuurbescherming. Vanuit schaalvoordelen en vanuit het oogpunt van kwaliteit proberen de FBE's onderling en met BIJ12 Faunazaken meer samen te werken. De samenwerking heeft o.a. betrekking op het uitwisselen van documenten zoals faunabeheerplannen, het uitwisselen van kennis en het koppelen van faunagegevens. Het is lastig hierbij de baten en de kosten gelijkelijk te laten drukken op de afzonderlijke FBE's. De FBE Fryslân wil hierin loyaal meedoen voor zover zij daar budgettair toe in staat gesteld wordt.

Belemmeringen in uitvoering

2020 was het eerste jaar van de Corona-pandemie. Beperkende maatregelen om verspreiding van het coronavirus (Covid19) tegen te gaan hadden gevolgen voor het faunabeheer bij het uitvoeren van tellingen, bij de schadebestrijding, bij de communicatie en ook bij de vergaderingen van de Faunabeheereenheid, welke grotendeels via beeldscherm bellen plaatsvonden.

In 2020 is op een aantal landbouwbedrijven in verschillende plaatsen vogelgriep vastgesteld. Daarbij is steeds in een gebied met een straal van ca 10 km daaromheen de jacht op eenden verboden en ook het verstoren van watervogels verboden. Concreet betekende dit dat daar geen schadebestrijding op ganzen mocht worden uitgevoerd, dat geen nachtelijk afschot van de vos met kunstlicht kon plaatsvinden, dat de jacht op de wilde eend gesloten werd en dat de jacht op andere wildsoorten verboden was wanneer daardoor watervogels (eenden, zwanen, ganzen) konden worden verstoord.

3. Soorten

Ganzen

De ontheffing voor legselbeperking en doden van de overzomerende grauwe gans is verlengd voor de periode 2018-2023. Tegen deze ontheffing heeft de FBE zelf op 3 november 2018 bezwaar ingediend, omdat deze de mogelijkheden zowel voor legselbeperking als voor afschot van overzomerende grauwe ganzen onbedoeld inperkt ten opzichte van de eerdere ontheffing. Het bezwaar zal informeel worden afgehandeld tussen Provincie en FBE. In 2019 heeft de FBE tevens verlenging, dan wel vernieuwing aangevraagd van de ontheffingen voor

overzomerende brandganzen en kolganzen of om die zo mogelijk te vervangen door een provinciale vrijstelling. Nieuwe ontheffingen voor brandgans en kolangans zijn echter niet door de provincie verleend, waardoor afschot in de periode van 1 juni t/m 31 oktober niet mogelijk was.

Op maandag 17 december verklaarde de Rechtbank Noord-Nederland een bezwaar van Vogelbescherming tegen het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Winterganzen 2018-2020 (verlengd t/m 2022) gegrond.

Weidevogels en predatiebeheer

In 2020 heeft de FBE als lid deelgenomen aan het Olterterp-overleg over weidevogelbescherming, waarbij de FBE predatiebeheer inbrengt.

Voor het vangen en doden van steenmarters in verband met de bescherming van weidevogels was door de Provincie in 2020 in acht gebieden een ontheffing verstrekt aan de betreffende Agrarische Natuur Collectieven in plaats van aan de FBE, omdat deze betrekking hadden op een proef.

Ter bescherming van weidevogels binnen weidevogelkansgebieden en in een bufferzone van 5 km daaromheen, heeft de FBE in 2019 een nieuwe ontheffing gekregen voor het doden van vossen met gebruikmaking van geweer en kunstmatige lichtbron in combinatie met nachtzichtapparatuur, voor de maanden december t/m juni. Voorwaarde is een door GS goedgekeurd predatiebeheerplan, opgesteld volgens het Protocol Predatiebeheer bij Weidevogels, waaruit de noodzaak blijkt van aanvullende bestrijdingsmogelijkheden voor de vos.

Langjarig onderzoek met camera's bij nesten van weidevogels geeft veel inzicht in het voorkomen en de verspreiding van predatoren op de betreffende percelen. Als hulpmiddel om de steekproef, die dergelijke waarnemingen zijn, te kunnen extrapoleren naar de omgeving is in 2020 op initiatief van de FBE een applicatie toegevoegd aan het Faunaregistratie Systeem voor het registreren door jagers van waarnemingen van nachttactieve zoogdieren tijdens het 's nachts opsporen en doden van vossen met behulp van een lichtbak. Een dergelijke registratie vond eerder als (papier) administratie plaats naast de verplichte registratie van afschot in FRS, hetgeen omslachtig was en leidde tot onvoldoende respons.

Reeën

De Provincie Fryslân heeft op 18 juni 2019 nieuw beleid voor reeën vastgelegd waarbij populatiebeheer op basis van een draagkrachtberekening niet langer het uitgangspunt is, maar de verkeersveiligheid. Want ondanks jaarlijks afschot was er een toename in het aantal aanrijdingen met reeën, met als gevolg materiële schade, lichamelijk letsel en dode, verminkte of gewonde dieren. De Provincie wil dat de FBE het beheer zodanig inricht dat het aantal aanrijdingen met reeën per jaar op de vaste wal niet uitkomt boven het niveau zoals dat in 2019 bestond. Dit is toen vastgesteld op 500 voor de vaste wal, 10 op Ameland en 5 op Terschelling. Inmiddels is duidelijk dat het aantal aanrijdingen op de vaste wal ook toen al hoger is geweest en jaarlijks rond de 800 ligt.

Daarvoor heeft de FBE in 2020 een Faunabeheerplan Ree 2020-2024 vastgesteld dat past binnen dit nieuwe beleid en waarin staat hoe de FBE de uitvoering van het reebeheer gaat aanpakken. Het faunabeheerplan is op 2 juni 2020 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. Vooruitlopend hierop hebben Gedeputeerde Staten op 17 december 2019 aan de FBE een opdracht reebeheer 2020-2024 gegeven.

Om invulling te geven aan registratie en preventie van aanrijdingen met reeën is door de FBE een ronde gemaakt langs de wegbeheerders, zie Rapport overleg wegbeheerders van 29 juli 2020. Het verdere proces van de uitvoering van het faunabeheerplan is beschreven in 'De uitvoering van het Faunabeheerplan Ree 2020-2024 per 30 december 2020'.

Tenslotte is in 2020 Titus Sijmonsma door de FBE benoemd als valwildcoördinator.

Damherten

In september 2019 hebben gedeputeerde staten nieuw beleid voor bescherming en beheer van damherten vastgesteld en aan de FBE verzocht om een faunabeheerplan voor damherten op te stellen. Verkeersveiligheid, (dreigende) schade aan inheemse flora en fauna en aan de landbouw zijn belangen die ingrijpen in populaties damherten kunnen rechtvaardigen. In 2020 is een concept-faunabeheerplan opgesteld, maar dit kon niet met de statutair voorgeschreven unanimiteit worden vastgesteld. Omdat beheer van de groeiende populaties damherten toch nodig is heeft de FBE op 7 januari 2021 aan GS gevraagd om dat via een opdracht mogelijk te maken.

Bruine rat

Ratten worden in Fryslân ervaren als een toenemend probleem. De bruine rat is geen door de Wet natuurbescherming beschermde diersoort. Voor particulieren is het bestrijden van ratten met gif niet meer toegestaan. Het is volgens de wet wel toegestaan ze te doden met klemmen of met het geweer. Luchtdrukwapens vallen hier echter niet onder. De FBE heeft aan de provincie op 2 november 2020 een opdracht gevraagd voor het gebruik van een luchtdrukgeweer bij de bestrijding van ratten.

4. Bestuur en financiën

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân (FBE) bestond in 2020 uit A. (Auke) Boersma namens de terreinbeherende organisaties, H.H. (Henk) de Bruin namens de jagersverenigingen, R. (Reinhart) van Norel namens het Friesch Particulier Grondbezit, D.D. (Douwe) Anema namens de agrariërs (tot 7-12-2020), H. (Hans) Kroodsmas namens het Kollektivenberied Fryslân als vertegenwoordiger van maatschappelijke organisaties en G.J. (Gijs) Wouters als onafhankelijk voorzitter. Daarnaast heeft de FBE een 'vrije stoel' om, afhankelijk van de agenda, gebruik te maken van de kennis bij overige partijen en te zorgen dat alle geluiden gehoord worden. Hiervan is gebruik gemaakt op 8 september door Jasja

Dekker als deskundige op het gebied van damherten en door Hans de Boer op het gebied van reebeheer.

Als waarnemers namen deel aan de bestuursvergaderingen G. (Gerben) Mensink en F. (Fokke) Wagenaar namens de Provincie. Het secretariaat was ingevuld door R.F. (Robbert) de Vries als secretaris en door P.O. (Peter) de Vries als beheerder van het Fauna Registratie Systeem (FRS). Het penningmeesterschap werd ingevuld door J. (Jules) Jansen van Deelstra-Jansen administratie en advies. Het bestuur heeft in 2020 acht keer vergaderd.

Besturingsmodel FBE

Besluitvorming dient statutair binnen het FBE-bestuur op basis van unanimiteit plaats te vinden. Bestuursleden mogen zonder last en ruggespraak besluiten nemen, maar vertegenwoordigen tegelijkertijd ook een achterban. Hoewel dit besluitvormingsmodel jarenlang goed gedraaid heeft, kon in 2020 een faunabeheerplan voor damherten niet worden vastgesteld, hetgeen leidde tot het vertrek van de vertegenwoordiger landbouw uit het bestuur. In 2021 zal met de landbouworganisaties overlegd worden over diens opvolging en over de wijze van besluitvorming.

Financiën

De FBE wordt volledig gefinancierd door de provincie. De bestuursleden ontvangen een vacatiegeld, het secretariaat is uitbesteed aan Ingenieursbureau De Overlaat te Wirdum. Voor het gebruik van het Fauna Registratie Systeem gelden jaarlijkse licentiekosten.

In 2020 heeft de FBE een boekjaarsubsidie ontvangen van € 208.000,-. De reguliere begroting was daarmee als volgt opgebouwd. De verantwoording van alle uitgaven is in het separate financiële jaarrapport verantwoord.

Som van incl.BTW 2020	Kolomlabels			
Rijlabels	bestuur	onderst	uitbest.	Eindtotaal
reg/agv	reg			
vr/tw/aw	vr			
Beheer ganzen	€ 440	€ 6.897		€ 7.337
Beheer overige soorten	€ 440	€ 2.759		€ 3.199
Beheer predatoren	€ 880	€ 9.656		€ 10.536
Communicatie	€ 770	€ 7.817		€ 8.587
Faunabeheerplannen alg.	€ 880	€ 9.196		€ 10.076
Faunanetwerk	€ 4.450	€ 6.171		€ 10.621
Indirect	€ 23.475	€ 60.761	€ 6.000	€ 90.236
Wettelijke basis	€ 660	€ 26.923	€ 26.597	€ 54.180
Landelijke samenwerking	€ 2.200	€ 7.357		€ 9.557
Veldwaarnemingen melden		€ 3.678		€ 3.678
Eindtotaal	€ 34.195	€ 141.214	€ 32.597	€ 208.006

Buiten de boekjaarsubsidie zijn in 2020 aanvullend opdrachten verstrekt door de Provincie aan de FBE voor de volgende activiteiten. Voor de implementatie van het Faunabeheerplan

ree werd op 20 oktober 2020 aanvullend budget toegekend. Ook voor de verantwoording van deze uitgaven wordt verwezen naar het separate financiële jaarrapport.

reg/agv	agv
vr/tw/aw	vr

Som van incl.BTW 2020	Kolomlabels					Eindtotaal
	bestuur	onderst	uitbest.	(leeg)		
Rijlabels						
Faunabeheerplan damhert	€ 1.100	€ 17.243	€ 13.947		€ 32.290	
Faunabeheerplan ree	€ 7.750	€ 8.034	€ 16.851		€ 32.635	
Schadedossier	€ 880	€ 9.196	€ 5.000		€ 15.076	
Faunabeheerplan ree aanvulling				€ 25.000	€ 25.000	
Eindtotaal	€ 9.730	€ 34.473	€ 35.798	€ 25.000	€ 105.000	

5. Publicaties

- Rapportage Overleg met wegbeheerders over aanrijdingen met fauna, 29 juli 2020
- De Uitvoering van het Faunabeheerplan Ree 2020-2024 per 30 december 2020

Bijlage 1. Ontheffingen in 2020

nr. Frl.	soort	handeling	periode	gewas en gebied	gemachtigde	voorwaarden	tijd
1466531	vos met kunstlicht	doden	2019-2020, van 1 december tot en met 30 juni.	zie kaart website provincie en FBE	Collectief, jachtaktehouder	nachtzichtapparatuur vanaf 1 feb, aardhonden vanaf 1 mrt. Melding vooraf bij prov.	van zonsondergang tot zonsopkomst.
680022015	koppelvormende grauwe, branden kolganzen	doden	2020-2021	werkgebied FBE	TBO of WBE	vooraf melden bij FUMO, bij voorkeur hele koppel.	van zonsopkomst tot zonsondergang.
680012015	knobbelzwanen	doden en legselbeperking	1 jan tot 4 mei 2020		doden: WBE, grondgebruiker, jachtaktehouder, legselbeperking: WBE		van zonsopkomst tot zonsondergang.
1574214	overzomerende grauwe gans	doden en legselbeperking	2018-2023	werkgebied FBE	afschot: WBE, grondgebruiker of jachtaktehouder. Legselbeperking: door gemachtigde aangewezen		uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang

Bijlage 2. Aantallen gedode dieren

Tabel: Afschot onder jacht, landelijke vrijstelling en provinciale opdracht

	Jacht	Landelijke vrijstelling	Provinciale opdracht	Totaal
Beverrat			1	1
Boerengans (verwilderd)			93	93
Canadese Gans		488		488
Duif (verwilderd)			57	57
Fazant	250			250
Haas	3.862			3.862
Houtduif	782	1.704		2.486
Kat (verwilderd)			447	447
Kauw		3.161		3.161
Konijn	658			658
Nijlgans			1112	1.112
Vos		752		752
Wilde Eend	7.118			7.118
Zwarte Kraai		6.786		6.786

Tabel: Afschot onder provinciale vrijstelling

	Brandgans	Grauwe gans	Kolgans	Roek
Provinciale vrijstelling Brandgans	14.287			
Provinciale vrijstelling Grauwe gans en Kolgans		9.619	22.669	
Provinciale vrijstelling Roek				569

Tabel: Afschot onder ontheffing

	Knobbelzwaan	Grauwe gans	Vos
Knobbelzwaan 2020	154		
Overzomerende grauwe gans 2018-2023		16.561	
Vos met kunstlicht 2019-ev			292

Tabel: Afschot naar WBE (ganzen)

	Boeren- gans	Brand- gans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans
Aengwirden-Schoterland			13	72	53	24
Ameland			3	565		47
Beneden de Linde		4	1	264	270	10
De Alde Slachte	2	6	10	91	155	4
De Dongeradielen	3	1.523		580	376	14
De Lauwers		668	73	1.336	1.053	75
De Lytse Sudwesthoeke		4.017	26	2.865	3.572	86
De Marne	5	226	7	215	425	41
De Marren	1	1.943	75	4.069	3.856	82
De Middelsee	8	631	14	2.128	1.920	32
De Veenpolders	9	2	13	600	350	6
Gaasterlân e.o.	21	1.198	8	1.020	1.397	36
Heerenveen						9
It Bûtenfjild	7	154	21	877	452	86
Kuinder en Linde		4	13	457	203	34
Midden-Ooststellingwerf			1	10		39
Midden-Opsterland	2	179	22	285	375	71
Om de Terpen		524	3	336	310	19
Schiermonnikoog				96		2
Skarsterlân e.o.	5	1.121	59	2.788	2.798	141
Smallingerland		425	35	1.804	1.546	79
Terschelling	2	56		371	78	13
Tsjonger en Ald Djip		3	19	63	18	26
Tusken Waed en Stêd	3	25	15	137	10	34
Tytsjerksteradiel-Súd	2	458	4	1.097	738	15
Utingeradeel	21	1.120	48	4.051	2.689	77
Zuidoosthoek	3		5	79	25	19
	94	14.287	488	26.256	22.669	1.121

Tabel: Afschot naar WBE (wildsoorten en vos)

	Fazant	Haas	Houtduif	Konijn	Wilde eend	Vos
Aengwirden-Schoterland		25	29		214	84
Ameland	109	158	39	629	180	
Beneden de Linde	3	26	12		13	41
De Alde Slachte		283	54		366	1
De Dongeradielen	16	314	313		396	32
De Lauwers	18	180	592	1	361	61
De Lytse Sudwesthoeke	3	179	22		587	30
De Marne		340	192		455	5
De Marren	1	187	75		805	22
De Middelsee		422	24		459	25
De Veenpolders	8	103	18		283	40
Gaasterlân e.o.		42	58		98	53
It Bûtenfjild	26	188	63	1	229	35
Kuinder en Linde		56	32	1	93	60
Leeuwarden		2				
Midden-Ooststellingwerf		1	13		10	64
Midden-Opsterland		5	32		91	54
Om de Terpen	43	259	405		451	40
Schiermonnikoog	1	7			7	
Skarsterlân e.o.		349	14		723	99
Smallingerland	1	44	21		26	53
Terschelling	8	82	3	22	26	
Tsjonger en Ald Djip		25	31	4	77	84
Tusken Waed en Sted	2	473	344		719	33
Tytsjerksteradiel sud	7	50	47		110	28
Utingeradeel	4	62	9		330	65
Zuid Oost Hoek			47		9	74
	250	3.862	2.486	658	7.118	1.083

Tabel: Afschot naar WBE (Knobbelzwaan, kraaiachtigen en grofwild)

	Knobbel- zwaan	Kauw	Roek	Zwarte kraai	Damhert	Ree
Aengwirden-Schoterland		31		124	1	88
Ameland		200		115		26
Beneden de Linde		14		56		101
De Alde Slachte	5	441	132	568		
De Dongeradielen		127	100	363		5
De Lauwers	23	463	38	413		82
De Lytse Sudwesthoeke	27	164	4	221		35
De Marne	7	210	73	459		5
De Marren		98	66	347		26
De Middelsee	10	236	11	477		
De Veenpolders	22	100		360		39
Gaasterlân e.o.	35	103	6	222		41
Heerenveen				2		
It Bûtenfjild		219	24	349		3
Kuinder en Linde		47	8	528		113
Midden-Ooststellingwerf		5	4	94	4	52
Midden-Opsterland		14	1	190		126
Om de Terpen		201	63	151		16
Schiermonnikoog		44		24		
Skarsterlân e.o.	3	126	32	419		96
Smallingerland	4	4		120		38
Terschelling		6		139		
Tsjonger en Ald Djip		83		300		70
Tusken Waed en Stêd		203	2	569		46
Tytsjerksteradiel-Súd	10	21		74		2
Utingeradeel	8	23	5	188		37
Vlieland				2		
Zuidoosthoek		6		82		33
	154	3.189	569	6.956	5	1.080

Tabel: Afschot naar WBE (Overige soorten)

	Beverrat	Duif (verw.)	Kat (verw.)			
Aengwirden-Schoterland			11			
Ameland			111			
Beneden de Linde	1	7				
De Alde Slachte			23			
De Dongeradielen		1	9			
De Lauwers		3	14			
De Lytse Sudwesthoeke			37			
De Marne		3	6			
De Marren		10	35			
De Middelsee			2			
De Veenpolders			2			
Gaasterlân e.o.			9			
It Bûtenfjild			29			
Kuinder en Linde		3	18			
Midden-Opsterland			5			
Om de Terpen			7			
Skarsterlân e.o.		2	40			
Terschelling			12			
Tsjonger en Ald Djip			4			
Tusken Waed en Stêd		24	6			
Tytsjerksteradiel-Súd			28			
Utingeradeel			37			
Vlieland		4	1			
Zuidoosthoek			1			
	1	57	447			

Tabel: Behandelde eieren (op ontheffing)

	Boerengans	Canadese gans	Grauwe gans	Nijlgans
It Fryske Gea		72	2.123	36
Staatsbosbeheer		537	28.328	100
Ameland			15	
De Lytse Sudwesthoeke			20	
De Marne			17	
De Marren			98	
De Middelsee			4	
Skasterlan e.o.			192	2
Tusken Waed en Sted			210	
Totaal	0	609	430	138

Bijlage 3. Verstrekte machtigingen

Tabel: Machtigingen naar Ontheffing

	PM	AM	GM
Knobbelzwaan 2020	46	0	0
Overzomerende grauwe gans 2018-2023	218	314	0
Legselbeperking (grauwe gans)	0	0	33
Vos met kunstlicht 2019-ev	0	0	186
	264	314	219

Tabel: Machtigingen naar WBE

	PM	AM	GM
Aengwirden-Schoterland	2	5	1
Ameland	0	9	0
Beneden de Linde	2	2	0
De Alde Slachte	5	4	5
De Dongeradielen	3	21	4
De Lauwers	7	29	11
De Lytse Sudwesthoeke	11	33	18
De Marne	5	11	5
De Marren	3	26	22
De Middelsee	20	23	11
De Veenpolders	25	10	13
Gaasterlân e.o.	12	14	14
Heerenveen	0	0	0
It Bûtenfjild	8	17	19
Kuinder en Linde	8	7	4
Leeuwarden	0	0	0
Midden-Ooststellingwerf	0	0	0
Midden-Opsterland	9	6	6
Om de Terpen	6	10	16
Schiermonnikoog	0	1	0
Skarsterlân e.o.	19	30	24
Smallingerland	35	6	14
Terschelling	1	3	1
Tsjonger en Ald Djip	1	6	1
Tusken Waed en Stêd	1	12	17
Tytsjerksteradiel-Súd	2	10	8
Utingeradeel	82	25	29
Vlieland	0	0	0
Zuidoosthoek	1	5	0
	264	314	219

Bijlage 4. Gewassen

Tabel: Schademeldingen naar gewas

Gewas	Meldingen
aardappel	6
asperge	1
bloemkool	1
gerst	6
GPS silage	1
grasland, blijvend	781
grasland, nieuw ingezaaid	69
graszaad	3
groenbemester	2
kuilgras/maiskuil/plastic balen	9
luzerne	1
mais snijmais	49
overige akkerbouwgewassen	1
peen/winterwortelen	4
rieten daken	1
suikerbiet	1
tarwe	17
ui	2
wintergraan	49
woningen	1
zomergraan	8
Totaal	1.013